

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUS

KAUPUNGINARKISTO

KAUPUNKITUTKIMUS

TILASTOT JA
TIETOPALVELU

HALLINTO

Toimintakertomus 2007

Sisällys

3 HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUS LYHYESTI

3 Visio, arvot ja toiminta-ajatus

4 JOHTAJAN KATSAUS

8 Direktörens översikt

12 TOIMINTA YKSIKÖITTÄIN

12 Kaupunginarkisto

21 Kaupunkitutkimus

31 Tilasto- ja tietopalvelu

41 Hallinto

50 TALOUS JA TULOKESELLISUUS

50 Talous 2007

51 Tuloksellisuus 2007

52 LIITTEET

52 Tietokeskuksen julkaisut vuonna 2007

56 Organisaatio 31.12.2007

57 Yhteystiedot

Julkaisija

Helsingin kaupungin tietokeskus
PL 5500
00099 Helsingin kaupunki
puh. (09) 310 1612
tietokeskus.kirjaamo@hel.fi
www.hel2.fi/tietokeskus/

Koonnut

Kuvatoimitus

Käännökset

Ulkoasu

Kansien kuvat

Koristekuvat

Saini Hämäläinen
Kari Palomäki
Käännös-Aazet Oy
Lagarto
Jukka Noponen
Jari Lehtonen

Helsingin kaupungin tietokeskus lyhyesti

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUS toimii välittömästi kaupunginhallituksen alaisena tilastotoimen, tutkimuksen ja arkistotoimen asiantuntija- ja vastuuorganisaationa. Toimipisteemme sijaitsevat Hakaniemessä kahdessa osoitteessa. Tietokeskus hankkii, välittää ja säilyttää tietoa Helsingistä ja sen alueista – nykyhetkestä, menneisyydestä ja tulevaisuudesta.

Visio

Tietokeskus on kaupunkitiedon edelläkävijä.

Arvot

- Avoimuus
- Keskinäinen arvostus
- Ammattieettisten periaatteiden noudattaminen
- Luotettavuus ja oikeudenmukaisuus
- Osaaminen ja uudistuminen
- Palvelukykyisyys

Toiminta-ajatus

Tietokeskuksen tehtävä on tietotuotannollaan huolehtia siitä, että Helsinki on omasta tilastaan ja kehitysvaiheistaan tietoinen, strategisesti ohjauskykyinen kaupunki.

Johtajan katsaus

VUOSI 2007 oli tuloksellinen, värikäs ja täynnä toimintaa. Tietokeskus saavutti sitovan tavoitteensa, vähintään 65 julkaisua, tuottamalla yhteensä 72 julkaisua. Tietoa tarjottiin ja pidettiin saatavilla verkossa kaupungin omille päättäjille, asiantuntijoille ja sidosryhmille, asukkaille ja tiedotusvälineille. Vuonna 2006 avattuun seutupor-
taaliin, www.helsinginseutu.fi, toimitettiin säännöllisesti tietoa.

Erityisenä haasteena oli ennusteiden kehittäminen ja muutosten ennakointi. Tietokeskuksen strategiset linjaukset ja toiminnalliset tavoitteet on kuvattu toimialakohtaisissa kehittämisohjelmissa: Helsingin kaupungin tutkimusohjelmassa 2007–2009, Helsinki-tilasto 2010 -ohjelmassa, sekä Helsingin kaupungin arkistotoimen suunta vuoteen 2010 -ohjelmassa. Kehittämisohjelmat perustuvat laajaan asiakas- ja sidosryhmäkuulemiseen sekä toiminnan ulkoiseen auditointiin.

Kaupungin ja koko pääkaupunkiseudun yhteisstrategiat ”Hyvinvointi ja palvelut”, ”Kilpailukyky” ja ”Kaupunkirakenne ja asuminen” konkretisoituivat ohjelmiksi, hankkeiksi ja toiminnaksi. Näillä puolestaan oli mittavat tietotarpeet. Alueellisesti ja

Kuva: Jukka Noponen

Sivistystoimen apulaiskaupunginjohtaja Tuula Haatainen kirjoitti nimensä vieraskirjaan johtaja Asta Mannisen työhuoneessa. Avoimet ovet -tilaisuus oli alkamassa.

sisällöllisesti laajenevan seutuyhteistyön tiedolliset haasteet koskivat sekä yhte-näisen seututiedon tuottamista että luotettavien kaupunkivertailujen tekemistä. Erityismaininnan ansaitsee Väestö- ja palvelutarveselvitys väestöennusteineen ja palvelutarveprojektioineen 2015 ja 2025. Kilpailukyyn vahvistaminen, kaupungin uusi elinkeinostrategia, kaupunkiseudun yhteinen markkinointiyhtiö ja kaupungin uusi kansainvälisyysstrategia kysivät kansainvälisiä kaupunkivertailuja. Tavoite oli tuottaa ja välittää laadukasta ja relevanttia tietoa toimintaympäristöstä strategisen johtamisen ja suunnittelun tueksi. Tähän käytettiin paitsi julkaisuja ja raportteja, myös seminaareja, koulutustilaisuuksia ja konsultointeja.

Vuoden 2007 tuotteita ovat: uusi tutkimusohjelma *Helsinki tutkii 2007–2009*, Helsingin tilastollisen vuosikirjan 100-vuotisjuhlanumero, uusi

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Tietokeskuksen kansainvälisellä toiminnalla on kolme päätapoita: hankkia vertailutietoa Helsingin kaupungin käyttöön palvelemaan kilpailukyyn seuranta ja kaupungin kehittämistä, antaa tiedollista tukea kaupungin kansainvälisyysstrategialle ja kaupungin osallistumiselle eri verkostoissa, sekä varmistaa korkea laatu kaupunkitutkimuksessa, kaupunkitilastossa ja arkistotoimessa.

Vuoden 2007 keskeisiä tavoitteita olivat kansainvälisten verkostojen avaaminen yhteistyömahdollisuuksien hyödyntäminen hankkeiden käynnistämiseksi. Tavoitteeksi asetettiin yhden tai kahden innovatiivisen hankkeen käynnistäminen uudesta tutkimusohjelmasta, esim. URBACT II -ohjelmassa, ESPON 2013 -ohjelmassa tai muussa sopivassa EU-ohjelmassa. Lisäksi panostettiin vireillä oleviin hankkeisiin, kuten Helsingin osuuden hoitamiseen kaupunkien kilpailukykyä kehittävässä COMPETE-hankkeessa (European Network for City Region Competitiveness), EURICUR:n (European Institute for Comparative Urban Research) toteuttamassa seudullisen yhteistyön uusia muotoja tutkivassa hankkeessa (Empowering Metropolitan Regions Through New Forms of Cooperation), URBAN MATRIX -hankkeessa (Targeted Knowledge Exchange on Urban Sustainability) ja ICING-hankkeessa (Innovative Cities for the Next Generation).

Vuoden aikana osallistuttiin myös pohjoismaiseen ja Itämeren piirin yhteistyöhön sekä hyödynnettiin vertailevaa kaupunkitilastoa sisältävää Urban Audit -tietokantaa.

Suomen kuutoskaupungit – tilastollisia erityispiirteitä 2007, kaupunginvaltuuston arviointiseminaariin 5.–6.2.2007 laadittu toimintaympäristöanalyysi *Helsinki – tila ja kehitys* sekä Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman 2005–2007 loppuunsaattaminen.

Huomionarvoista koko tietokeskuksen toimintavuodessa oli muutto uusiin tiloihin Ympyrätaloon Hakaniemeen. Se mahdollisti tietokeskuksen kolmen yksikön kokoamisen yhteen lähelle tietokeskuksen kaupunginarkistoa, ja samalla keskustassa vapautuvien tilojen ottamisen muuhun käyttöön.

Vuorovaikutusta tiedeyhteisöihin vahvistettiin yhteistyöllä Helsingin yliopiston ja Teknillisen korkeakoulun kaupunkitutkimuksen professoreiden kanssa sekä yhteistyösopimuksin mm. Helsingin kauppakorkeakouluun. Yhteydet ja osallistuminen kansainvälisiin tutkijaverkostoihin olivat yhä merkittävämpi keino saada uutta tietoa Helsingin ja koko pääkaupunkiseudun kehittämiseksi.

**”Helsingin kaupungin
tilastollisen vuosikirjan
100-vuotistaival täyttyi.”**

Helsingin kaupungin ja Helsingin yliopiston neuvottelukunta vietti 20-vuotisjuhlaseminaaria 11.5.2007.

Kaupunginarkiston painopisteitä vuonna 2007 olivat sähköinen arkistonmuodostus, sähköinen arkistointi ja asiakirjahallinnon tuki hallintokunnille. Seudullista yhteistyötä, yhteistyötä arkistolaitoksen ja KuntaIT:n kanssa jatkettiin. Helsingin historiaantutkimusta tuettiin sekä tehtiin Helsingin historiaa tutuksi näyttelyin ja esitelmin.

Pääkaupunkiseudun asukasluku ylitti miljoonan rajan huhtikuussa 2007. Tapahuman symboliksi ja onnittelujen kohteeksi Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten

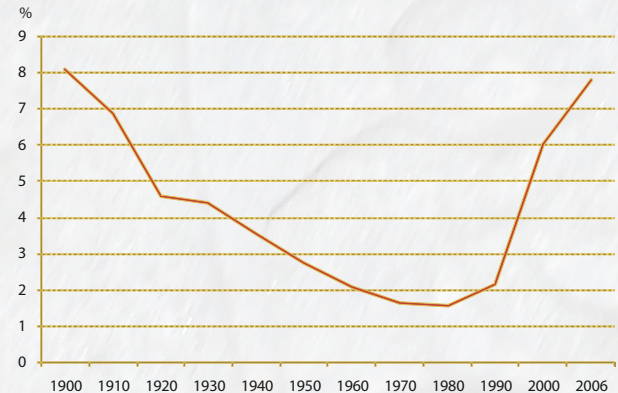
kaupunginjohtajat valitsivat pääkaupunkiseudulla 18.4. ensimmäisenä syntyneen lapsen ja hänen pääkaupunkiseudulla asuvat vanhempansa.

”Metropolivauva symboloi hyvin tämän päivän ilmiötä – laajemman metropolialueen erittäin vilkasta sisäistä muuttoliikettä”, totesi Helsingin kaupunginjohtaja, kun tieto miljoonan asukkaan rajan ylittymisestä pääkaupunkiseudulla julkistettiin. Metropolivauvan perhe oli kotoisin Helsingistä ja muutti Tuusulaan.

Tilastollisen vuosikirjan 100-vuotistaival täyttyi ja sitä juhlistettiin seminaarilla 18.4.2007. Silmäys juhlaulkaisuun *100 x Kaupunki x Staden* paljastaa mm. sen, että vuonna 1900 kahdeksan prosenttia kaupungin asukkaista oli syntynyt ulkomailla, saman verran kuin nyt. Vuonna 1900 kansalaisuuksia ja kieliä oli tosin vähemmän kuin nyt, eli monikulttuurisuus on tänään vahvempaa.

Vuonna 2007 saavutettiin useita erityisiä tavoitteita tai merkkipaaluja. Osan vuotta toiminnan puitteet olivat poikkeukselliset keskustasta Hakaniemeen muuton takia. Näissä haastavissa oloissa henkilöstö ylsi kaupungin kriteerit täyttävän tulospalkkion lunastamiseen. Parhaat kiitokset henkilökunnalle ja sidosryhmille erinomaisesta vuodesta 2007.

Asta Manninen
johtaja

Ulkomailla syntyneiden osuus kaupungin väestöstä.
Andel utomlands födda i Helsingfors.

Direktörens översikt

ÅR 2007 var framgångsrikt, färgstarkt och fyllt av verksamhet. Faktacentralen uppnådde det bindande målet, minst 65 publikationer, genom att framställa sammanlagt 72 publikationer. Stadens egna beslutsfattare, experter och intressenter, invånare och media erbjöds och tillhandahölls information på webben. Regionportalen www.helsinginseutu.fi som öppnades 2006 har kontinuerligt utvecklats och uppdaterats med information.

Att ta fram prognoser och förutse förändringar har inneburit en särskild utmaning. Faktacentralens strategiska riktlinjer och mål för verksamheten finns beskrivna i utvecklingsprogrammen för de olika sektorerna: "Helsingfors stads forskningsprogram 2007–2009", programmet Helsingforsstatistik 2010 och programmet "Helsingfors stads arkivväsande inför 2010". Utvecklingsprogrammen grundar sig på ett brett upplagt hörande av brukare och intressenter samt en extern kvalitetsrevision av verksamheten.

Strategierna "Välfärd och tjänster", "Konkurrenskraft" och "Stadsstruktur och boende" som är gemensamma för staden och hela huvudstadsregionen har konkretiserats i program och projekt samt i verksamheten. För strategiernas del har behovet av information varit omfattande. De kunskapsmässiga utmaningarna för det såväl innehållsligt som områdesvis växande regionala samarbetet gällde dels att ta fram enhetlig regional information, dels att göra tillförlitliga stadsjämförelser. Befolknings-

och servicebehovsutredningen med befolkningsprognoser och uppskattningar av servicebehovet fram till 2015 och 2025 förtjänar ett särskilt omnämmande. Internationella stadsjämförelser var nödvändiga med tanke på strävan efter starkare konkurrenskraft, stadens nya näringslivsstrategi, stadsregionens gemensamma marknadsföringsbolag och stadens nya strategi för internationalisering. Målet har varit att producera och förmedla högklassig och relevant information om verksamhetsomgivningen till stöd för den strategiska ledningen och planeringen.

I detta syfte har man utnyttjat förutom publikationer och rapporter också seminarier, kurser och konsultationer.

**“Helsingfors stads
statistiska årsbok
fyllde 100 år.”**

Bland produkterna 2007 kan nämnas: ett nytt forskningsprogram Helsingfors forskar 2007–2009, 100-årsjubileumsnumret av Helsingfors stads statistiska årsbok, en ny *Suomen kuutoskaupungit – tilastollisia erityispiirteitä 2007* (Finlands sex största städer – statistiska särdrag 2007), omvärldsanalysen *Helsinki – tila ja kehitys* (Helsingfors – nuläge och utveckling) som hade utarbetats för stadsfullmäktiges utvärderingsseminarium 5–6.2.2007 samt slutförandet av Huvudstadsregionens stadsprogram 2005–2007.

En betydelsefull händelse under faktacentralens verksamhetsår var flyttningen till nya lokaler i Runda huset i Hagnäs. Detta gjorde det möjligt för faktacentralens tre enheter att samlas på ett och samma ställe i närheten av faktacentralens stadsarkiv, och samtidigt kunde de lokaler som frigjordes i centrum tas i bruk för andra ändamål.

Interaktionen med vetenskapliga samfund förstärktes genom samarbete med professorerna i stadsforskning vid Helsingfors universitet och Tekniska högskolan samt genom samarbetsavtal med bl.a. Helsingfors handelshögskola. Kontakterna med och medverkan i internationella forskarnätverk är en allt viktigare metod för att få den nya kunskap som behövs för att Helsingfors och hela huvudstadsregionen ska kunna utvecklas.

Delegationen för Helsingfors stad och Helsingfors universitet firade sitt 20-års-jubileum med ett seminarium den 11 maj 2007.

Till stadsarkivets prioriteringar under 2007 hörde elektronisk arkivbildning, elektronisk arkivering och stöd till andra verk i fråga om dokumentförvaltning. Det regionala samarbetet liksom samarbetet med arkivverket och KommunIT fortsatte. Forskningen om Helsingfors historia fick stöd och invånarna fick bekanta sig med Helsingfors historia via utställningar och föredrag.

Invånarantalet i huvudstadsregionen överskred miljonstrecket i april 2007. Som symbol för händelsen och som föremål för lyckönskningarna valde stadsdirektörerna i Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla det första barnet som föddes i huvudstadsregionen den 18 april samt barnets föräldrar.

”Metropolbabyn är en utmärkt symbol för det fenomen som är utmärkande för vår tid – den ytterst livliga interna migrationen i större metropolområden” konstaterade Helsingfors stadsdirektör, när informationen om att invånarantalet i huvudstadsregionen passerat miljonstrecket offentliggjordes. Metropolbabyns familj kom från Helsingfors och flyttade sedan till Tusby.

Den statistiska årsboken fyllde 100 år och det firades med ett seminarium den 18 april 2007. En titt i jubileumsutgåvan *100 x Kaupunki x Staden* avslöjar bl.a. att åtta procent av stadens invånare var födda utomlands år 1900, samma andel som nu. År 1900 fanns det färre nationaliteter och språk än nu, det vill säga den kulturella mångfalden är större i dag.

År 2007 uppnåddes flera särskilda mål eller milstolpar. Under en del av året var ramarna för verksamheten exceptionella på grund av flyttningen från centrum till Hagnäs. I dessa krävande förhållanden uppnådde personalen stadens kriterier för rätt till resultatpremie. Ett stort tack till personalen och intressegrupperna för ett utomordentligt år 2007.

Asta Manninen

Direktör

Kuva: Tietokeskuksen kuva-arkisto

Vi firade Asta Manninens utnämning till direktör för Faktacentralen med en gemensam kaffestund. Maaliskuussa vietettiin yhteinen kahvihetki Asta Mannisen johtajanimityksen kunniaksi.

Toiminta yksiköittäin

KAUPUNGINARKISTO

Kaupunginarkisto johtaa kaupungin arkistotointa ja toimii kaupungin keskusarkistona. Keskusarkistona huolehditaan virastojen ja laitosten yli 20 vuotta pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista sekä niitä koskevasta tieto- ja tutkijapalvelusta. Lisäksi kaupunginarkisto vastaanottaa Helsinkiä koskevaa yksityistä arkistoaineistoa.

Kaupunginarkiston keskeiset hankkeet liittyivät toimintavuonna sähköisen arkistonmuodostuksen suunnitteluun, arkistotietokannan ylläpitoon, mikrokuvaukseen ja näyttelytoimintaan. Helsingin historiaa ja kaupunginarkiston kokoelmia tehtiin tunnetuksi näyttelyin ja esitelmin sekä järjestämällä yleisötilaisuuksia.

Tieto- ja tutkijapalvelu

Kaupunginarkiston tutkijasali pidettiin auki virka-ajan lisäksi torstaisin kello 18:aan. Tutkijakäyntejä oli kertomusvuoden aikana 1 685. Tutkijat tilasivat käyttöönsä kaikkiaan 8 541 asiakirjaa. Virastolainoja annettiin 1 287 kertaa ja laajahkoja tietopalveluselvityksiä tehtiin 664.

Kertomusvuoden aikana esiteltiin kaupunginarkistoa ja sen toimintaa useille koululais-, opiskelija- ja harrastajaryhmille. Lisäksi pidettiin kaupungin historiaa koskevia luentoja oppaille ja muillekin ryhmille.

Tietovarannot

Kaupunginarkiston tiloissa säilytettävien asiakirjojen määrä kasvoi kertomusvuoden aikana 60 hyllymetrillä. Tästä aineistosta yksityisarkistojen osuus oli 15 hm. Asiakirja-aineiston kokonaismäärä oli vuoden lopussa 12,50 hyllykilometriä. Vuoden aikana kaupunginarkistoon luovutti asiakirjojaan 27 arkistonmuodostajaa, joista 12 oli yksityisiä (esimerkiksi Vuosaari-Säätiö ja Siltamäki-Suutarila-Seura ry.). Mikrofilmeinä otettiin vastaan 122 mikrofilmirullaa, 843 ikkunakorttia sekä 726 mikrokorttia. Muuta aineistoa vastaanotettiin 180 julistetta.

Konservointityötä tehtiin konservointisuunnitelman mukaisesti. Toimintavuoden aikana konservoitiin 46 piirustusta ja karttaa, yksi sidos sekä tehtiin 100 muuta konservointityötä ja osallistuttiin kolmen näyttelyn pystytykseen. Kaupunginarkiston konservointitoimintaa esiteltiin kahdelle vierailijaryhmälle ja annettiin asiantuntijapalveluja EVTEK:lle (kansainvälinen tekniikan, liiketalouden ja kulttuurin alat yhdistävä ammattikorkeakoulu). Konservaattori toimi valtakunnallisen suojapaperityöryhmän vetäjänä, ja hän toimi myös konsulttina mm. pitämällä konservointikursseja.

Arkistotietokanta Sinetin tietojen vientiä, kehittämistä ja käyttöönoton valmistelua jatkettiin. Sinetti julkistetaan internetissä maaliskuussa 2008.

Asiakirjojen digitointisuunnitelmaa tarkennettiin asiakaskäyttöä varten. Digitointi toteutetaan ensisijaisesti hyödyntämällä mikrofilmejä.

Kaupunginarkisto selvitti tietokeskuksen verkkojulkaisujen pysyvän arkistoin-

“Tavoitteena on luoda edellytyksiä sähköiselle arkistoinnille.”

nin mikrotulosteina. Helsingin kaupungin virastojen verkkosivujen arkistointia varten talous- ja suunnittelukeskuksen vetämä työryhmä jatkoi selvityksiä.

Asiakirjahallinto

Asiakirjahallinnon menetelmien kehittämistä jatkettiin yhteistyössä erityisesti hallinto-keskuksen sekä talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa. Tavoitteena on ollut sähköisen arkistoinnin edellytysten rakentaminen. Suurimpina haasteina ovat olleet sähköisten asiakirjojen käsittelyä ja säilyttämistä ohjaavan metatietojärjestelmän kehittäminen ja julkishallinnon yhteisen tehtäväluokituksen laatiminen. Asiakirjahallinnon konsultointeja oli toimintavuoden aikana 350.

Lisäksi kaupunginarkistolla on edustus kaupunginjohtajan syksyllä 2006 asettamassa Asiakirjahallinnan kehittämisen johtoryhmässä ja sen Asiakirjamallit- ja Kirjaamistyöryhmissä sekä vetovastuu koko kaupungin eAMS(TOS)- ja Arkista eAMS:iin? -työryhmissä.

Kaupunginarkisto osallistui talous- ja suunnittelukeskuksen talouspalveluyksikön vuonna 2005 käynnistämään taloushallinnon sähköisen arkiston suunnittelu- ja hankintaprojektiin (TASA), jonka tuloksena TASA otettiin käyttöön syksyllä 2007. Lisäksi osallistuttiin hallintokeskuksen sekä talous- ja suunnittelukeskuksen arkistotyöryhmiin ja sosiaaliviraston arkistosääntöprojektin projekti- ja ohjausryhmiin.

Kaupungin työryhmien lisäksi kaupunginarkisto osallistui Kansallisarkiston vetämään kunnalliseen Kunta eAMS(TOS) -projektiin ja Kunnalliseen arkistotyöryhmään, joka valmisti julkaisua *Kunnallinen tiedonhallinta, asiakirjahallinto ja*

arkistotoimi – opas kunnallisille organisaatioille sekä jatkoi edelleen kunnallisten säilytysaikasuositusten laatimista kaavoitusta ja kiinteistönmuodostusta koskevien asiakirjojen osalta.

Ohjaus ja neuvonta

Virastojen ja laitosten arkistotoimen ohjaus ja neuvonta ovat olleet keskeisiä ulospäin suuntautuneita toimintoja, joiden merkitys kasvoi kertomusvuoden aikana runsaasti. Virastot ajantasaistivat arkistonmuodostussuunnitelmiaan ja arkistontarkastukset lisääntyivät. Sähköisen arkistoinnin kehittämistä koskevat vaatimukset heijastuvat myös ohjaukseen ja neuvontaan, samoin sähköisten toimintatapojen yleistyminen. Arkistonmuodostussuunnitelmien laadinta, sisältö ja käyttötarpeet ovat muuttuneet. Ajan tasalla pidetty perinteinen arkistonmuodostussuunnitelma (AMS) on hyvä lähtökohta myös sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman (eAMS) laatimisessa.

Ohjaukseen ja neuvontaan kuului arkistotoimen hoidon ja suunnittelun ohjauksen lisäksi virastoihin ja laitoksiin sekä niiden eri yksiköihin tehdyt konsultointikäynnit sekä puhelimen ja sähköpostin välityksellä annettu ohjaus ja neuvonta, yhteensä 320 konsultointia.

Arkistontarkastuksia suoritettiin entiseen tapaan sekä kaupunginarkiston suunnitelman mukaan että virastojen ja laitosten aloitteesta. Kuluneen toimintavuoden tarkastettaviin kohteisiin kuuluivat mm. kaupunginorkesteri, Seure, terveyskeskus ja opetusviraston yksityisiä kouluja. Arkistontarkastusten ohella on suoritettu katselmuksia. Toimintakauden aikana uudistettiin arkistontarkastuslomakkeet.

Arkistonmuodostussuunnitelma valmistui tai oli uusittavana yhdeksässä virastossa. Virastojen ja laitosten arkistonmuodostussuunnitelmien laatimista ja ylläpitoa varten hankittua ARKKI-arkistohallintajärjestelmää ylläpidettiin ja huolehdittiin käyttäjien opastuksesta.

Kuva: Jukka Noponen

Martti Helminen esitteli vanhoja kuvia Siltasaaren alueesta Avoimien ovien päivänä 15. marraskuuta.

ARKKI-järjestelmä oli otettu kertomusvuoden loppuun mennessä käyttöön 20 virastossa tai laitoksessa.

Virastoarkistonhoitajien arkistoverkosto kokoontui toimintavuoden aikana kaksi kertaa. Keväällä oli seminaari arkistotoimen tulevaisuudesta ja syksyllä tutustuminen talous- ja suunnittelukeskuksen taloushallintopalveluihin, toimitiloihin ja arkistoon sekä TASA-järjestelmään.

Tutkimustoiminta

"Helsingin historiallinen atlas"-projekti jatkui kertomusvuonna. Perustutkimus ja kirjoitustyö jatkuivat, kuten myös teemakarttojen laadinta yhteistyössä kiinteistöviraston kaupunkimittaussosaston kanssa.

Näyttelytoiminta

Kaupunginarkisto osallistui seuraavien näyttelyiden suunnitteluun ja toteutukseen:

- "Arabianrannan historia" Suomen Akatemian aulassa kesä-elokuussa 2007.
- "Ympyrätalon ja sen alueen lähihistoria" tietokeskuksen Ympyrätalossa marras-joulukuussa 2007.
- "Puolan edustustot Helsingissä" Puolalais-suomalaisen historiaseminaaripäivän yhteydessä 3.9.2007 ulkoasiainministeriössä.
- "Ihmisen ääni arkistossa" Pohjoismaisen arkistojen päivän yhteydessä 1.11.2007 kaupunginarkiston aulassa.
- "Kaupunginarkisto sukututkijan apuna" Suomen Sukututkimusseuran Sukututkimuspäivillä 20.–21.11.2007 Karjalatalolla.
- "Helsingin kaupungintalo – Seurahuone 175 vuotta" -näyttelytyöryhmä aloitti toimintansa vuonna 2007. Näyttely on syksyllä 2008.
- "Metro 25 vuotta" -julkaisu- ja näyttelytyöryhmän avustaminen keväällä 2007.

Yksityisarkistotoiminta

Yksityisarkistoja luovutti 12 eri arkistonmuodostajaa. Näistä kaksi oli lisäluovutuksia aiemmin jo luovutettuihin arkistoihin. Luovutettua aineistoa oli yhteensä 15 hyllymetriä. Toimintavuoden aikana järjestettiin 13 hm yksityisarkistojä.

Asiakaskoulutus

Erilaisiin kaupunginarkiston järjestämiin koulutustilaisuuksiin osallistui toimintavuoden aikana yhteensä 139 henkilöä.

Kaupunginarkiston asiakaskoulutus vuonna 2007:

- asiakirjahallinnon ja arkistotoimen peruskurssi, osallistujia yhteensä 16
- verkostotapaaminen, osallistujia yhteensä 30
- virastoarkistonhoitajien ajankohtaisseminaari, osallistujia yhteensä 43
- teemaseminaari ”Tietoyhteiskunta tulee – arkistotoimen tulevaisuudennäkymät”, osallistujia yhteensä 50.

Erilaisiin kaupunginarkiston järjestämiin Helsingin historia -aiheisiin luento- ja esitelmätilaisuuksiin osallistui toimintavuoden aikana yhteensä 320 henkilöä.

Kaupunginarkiston historia-aiheiset luennot ja esitelmät 2007:

- Helsingin historialuennot ja esitelmät (13), osallistujia yhteensä 260
- Helsingin historiaa kävelykierroksin (3), osallistujia yhteensä 60 henkilöä.

Henkilökohtaisena opastuksena annettiin mm. ARKKI-arkistohallintakoulutusta ja arkistotoimeen liittyvää asiakirjahallinnon opastusta. Lisäksi kaupunginarkis-

Kuva: Raija Björkbacka

Kirjan uudelleen sidontaa, Jukka Vesikansa sitomassa.

ton asiantuntijat pitivät luentoja arkistotoimen ja asiakirjahallinnon eri osa-alueista virastojen ja laitosten sekä alan järjestöjen järjestämissä koulutustilaisuuksissa.

Tilat

Arkistotilojen kuntoa koskevat ongelmat jatkuivat. Aikaisempina vuosina toistuneita vesiongelmia korjattiin uudelleen kesällä, kun tiloissa ilmeni uusia vesivahinkoja. Makasiinien kosteus- ja lämpöarvot ovat olleet sallituissa rajoissa. Tilannetta seurattiin säännöllisesti. Lisäksi neuvoteltiin toimistotilojen korjaamisesta, mm. ikkunoiden tiivistyksestä ja konservointitilan valaistuksesta.

Kuva: Kari Palomäki

Kaupunginarkiston toimitilat sijaitsevat Kallion virastotalon 1. kerroksessa. Lisäksi arkiston käytössä on kellarikerroksissa ns. makasiineja. Sisäänkäynti on Tokoinrannan puolelta, Eläintarhantie 3 F.

Yhteistyö ja kumppanit

Kaupunginarkisto on osallistunut Espoon, Vantaan, Tampereen, Turun ja Oulun asiakirjahallinnon yhteistyöhön. Siinä on keskitytty asiakirjahallinnon ja sähköisen asioinnin menetelmien kehittämiseen.

Tukholman kaupunginarkiston yksikönjohtaja Peeter Mark tutustui toimintaamme toukokuussa 2007.

Kaupunginarkisto toimii Helsingin kaupungin historiatoimikunnan sihteeristönä. Kertomusvuonna historiatoimikunta ohjasi sodanjälkeisen historian 4. (teemana kaupunkilaiset ja kaupunkikulttuuri sekä Helsingin kaupungin rakentaminen toisen maailmansodan jälkeen) ja 5. niteen (teemana tiedon, tiedonvälityksen ja opetuksen Helsinkiä 1945–2005) kirjoittamista sekä Ruotsin vallan ajan historian uudelleen kirjoittamista.

Kaupunginarkiston toiminnan kehittäminen

Helsingin kaupungin arkistotoimen kehittämisohjelman toteuttamista jatkettiin. Uuden kehittämisohjelman pohjaksi valmistui ulkoinen arviointi joulukuussa 2007.

Kaupunginarkisto osallistui tietokeskuksen hankerekisterin käyttöönottoon.

Kaupunginarkiston kaksi henkilöä tutustui Firenzeä mm. EU:n keskusarkistoon.

Kaupunginarkisto järjesti TYHY-päivän Villa Solvikissa sekä TYHY- ja opintomatkan Tukholmaan, jossa tutustuttiin Tukholman kaupunginarkistoon ja Ruotsin valtionarkistoon.

Kuva: Raija Björkbacka

Lokakuussa kaupunginarkiston henkilöstö kävi Ruotsissa ja tutustui mm. Tukholman kaupunginarkistoon.

KAUPUNKITUTKIMUS

Kaupunkitutkimusyksikössä tehtävä tutkimus helpottaa kaupungin ilmiöiden ymmärtämistä ja tuottaa uutta tietoa, jota voidaan soveltaa Helsingin ja koko metropolialueen kehittämistyössä. Yksiköllä on erityinen asema kaupungin oman tutkimustoiminnan ja tiedeyhteisöjen tutkimuksen välissä. Kaupunkitutkimusyksikön tutkijat ovat mukana monissa yhteishankkeissa yliopistotutkijoiden kanssa ja yksikössä vierailee kaupunkiaiheisia opinnäytteitä tekeviä yliopistotutkijoita.

Pienen yksikön toimintatavaksi on vakiintunut monipuolinen verkottuminen. Helsingin kaupungin organisaation ohella yhteistyökumppanit löytyvät usein erikoisalojen tutkimuslaitoksista ja kansainvälisistä tutkijaverkoista. Lähestymistapa on poikkitieteellinen, yksikön tutkijat edustavat eri tieteenaloja kuten kansantaloustiedettä, maantiedettä ja sosiologiaa.

Kaupunkitutkimusyksikössä työskenteli kertomusvuoden aikana runsaat kak-

Kuva: Tietokeskuksen kuva-arkisto

Kaupunkitutkimuksen iltapäivä 26.3. alkoi ns. virallisella osuudella Jugendsalissa. Yläkerrassa Unioninkadun toimitiloissa jatkettiin keskustelua yhteistyökumppaneiden kanssa.

sikymmentä henkilöä. Yksikkö toimii myös vierailevien tutkijoiden ja harjoittelijoiden tukikohtana.

Tutkimusohjelma valmistui

Yksikön merkittävin yhteinen ponnistus oli Helsingin kaupungin tutkimusohjelman tuottaminen. Kolmen vuoden välein tehtävä ohjelma on järjestyksessä yhdeksäs, ja se valmistui syksyllä. Edellisistä ohjelmista poiketen sektorikohtaisesta tutkimushankkeiden ryhmittelystä luovuttiin, ja tutkimushankkeet on koottu tällä kertaa neljän haasteen alle:

1. Metropolialueen hallinta ja toimiva suurkaupunki
2. Kaupungin talouden ja elinkeinojen menestys
3. Asukkaille hyvä Helsinki
4. Kaupunkihistorian ymmärtäminen.

“Nyt tutkimusohjelma sisältää myös kaupungin hallintokuntien tutkimushankkeet.”

Tutkimusohjelma koostuu 88 tutkimushankkeesta. Näiden lisäksi ohjelma sisältää nyt myös kaupunkitutkimusprofessorien sekä kaupungin hallintokuntien tutkimushankkeet. Näin ohjelmasta saa aiempaa kattavamman kuvan Helsingissä tehtävästä kaupunkitutkimuksesta.

Ajankohtaisia tutkimuskohteita

Kaupungin tulojen kehittymistä seurattiin viime vuosien tapaan intensiivisesti. Uuden näkökulman aiheeseen tarjosi selvitys kiinteistöveron merkityksestä suurten kaupunkien taloudelle.

Kaupungin tulopohjaan liittyen Helsingissä on viime vuosina oltu kiinnostuneita myös asuntorakentamisen monipuolistamisesta. Sen on arveltu vaikuttavan myönteisesti muuttoliikkeeseen ja sitä kautta myös Helsingin verotulopohjaan. Tärkeä tulevaisuuden kysymys tällä alueella on se, miten kerrostalorakentamiseen synnytetään uusia vaihtoehtoja. Tätä selvitettiin tutkimalla Arabianrannan uuslofttien rakentamisen käynnistymistä. Aiheesta valmisteltiin yhdessä TKK:n ja rakennusalan toimijoiden kanssa myös perusteellisempaa tutkimus- ja kehittämisprojektia tavoitteena ulkopuolisen rahoituksen haku.

Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelma on kaupunginjohtajien aloitteesta liikkeelle lähtenyt seutustrategioita toteuttava ohjelma. Tietokeskus on koordinoanut ”Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman 2005–2007” toteuttamista. Kaupunkiohjelmassa toteutuu yhteensä 18 seudullista

Kuva: Tietokeskuksen kuva-arkisto

Jugendsalin tiloissa yleisönä Ilkka-Christian Björklund, Markus Laine ja Asta Manninen.

Kuva: Tietokeskuksen kuva-arkisto

Professori Matti Kortteisen luento käsitteli metropolikehitystä ja hallitsemisen ongelmia Helsingin seudulla.

hanketta laajapohjaisessa yhteistyössä. Koordinoinnilla on tuettu hankkeiden suunnittelua ja toteuttamista, varmistettu tarvittavat yhteiset resurssit, koottu hankkeiden tuloksia yhteen ja valmisteltu uutta kaupunkiohjelmakautta 2008.

Helsingissä järjestettiin keväällä 2007 Eurovision laulukilpailut. Tätä suur-tapahtumaa dokumentoitiin ja tutkittiin monipuolisesti. Yhteistyökumppaneina olivat muun muassa Helsingin yliopisto, Kauppakorkeakoulu, Kulttuurikeskus Caisa ja Forum Virium. Kaupunkitutkimusyksikkö toimittaa tapahtumaan liittyvistä tutkimuksista artikkelikokoelman, joka saatettiin käsikirjoitusvaiheeseen vuoden loppuun mennessä.

Tietokeskuksen kaupunkitutkimusyksikössä koordinoidaan valtakunnallisen Demokratiatilinpäätöshankkeen Helsingin kaupunkia käsittelevää osiota. Hankkeessa pohditaan kunnallisen demokratian indikaattoreita niin luottamushenkilöiden, kuntalaisten kuin viranhaltijoidenkin näkökulmasta. Tarkastelun kohteena ovat kaikki toimialat ja päätöksentekokoelimet.

Kaupunkitutkimusyksikkö on mukana Suomen Akatemian rahoittamassa Greendecision-hankkeessa, jossa selvitetään kaupunkien luontoalueiden suunnittelussa käytettävää tietopohjaa ja erilaisten tiedonlajien merkitystä.

Julkaisuja taloudesta, asumisesta ja kulttuurista

Kuten aiempinakin vuosina keskeisiä tutkimuskohteita on ollut Helsingin kaupungin taloudellinen tilanne. Julkaisuja syntyi useita: tutkimus Helsingin veropohjan muutostekijöistä 2000–2005, kuntien menoja koskeva raportti (*Explaining Basic Service*

Expenditures of Finnish Municipalities) sekä useita kaupungin verotuloja ja taloutta koskevia tutkimuksia.

Toinen keskeinen perinteinen tutkimuskohde on asuminen. Aiheesta julkaistiin mm. artikkelikokoelma *Arabianrantaan! Uuden kaupungin mairinnousu ja Asumisviihtyvyyys Helsingin kaupungin vuokra- ja asumisoikeustaloissa vuonna 2005*, jonka päätuloksena oli, että asukkaat ovat tyytyväisiä asuntoihinsa ja viihtyvät taloissaan.

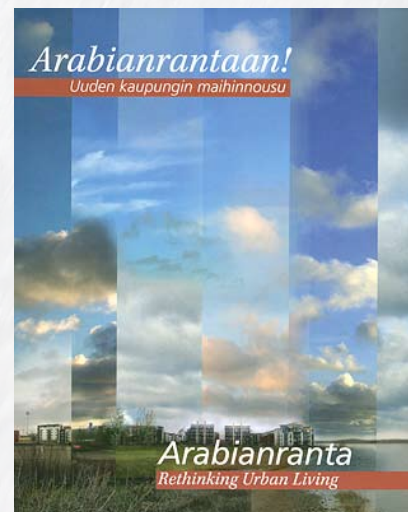
Kulttuurin alueelta julkaistiin useita tutkimuksia. Artikkelikokoelma *Festivaalien Helsinki* kokoaa yhteen urbaanin festivaalikulttuurin kehityksen, tekijät ja kokijat. Kirja *Helsingissä – tekijöistä lukijoihin* tarkastelee aihettaan laajasti: mukana ovat kirjailijat ja kääntäjät, kustantajat, kirjastot ja lukijat. Lisäksi julkaistiin tutkimus *Kohtaamispaikkana netti ja rokki – kulttuuri kaupunki uudistuksessa*.

Tietokeskuksen oman tutkijan, Pia Bäcklundin joulukuussa erillisjulkaisuna julkaistussa väitöskirjassa *Tietämisen politiikka: Kokemuksel-*

Kuva: Tietokeskuksen kuva-arkisto

Porinapiirejä kertyi pöydän äärelle. Tutkija Martti Tuominen (selin vas.) näki paljon vaivaa organisoidessaan Kaupunkitutkimuksen iltapäivää.

linen tieto kunnan hallinnassa kysytään, tavoittavatko kunnallishallinnon käytännöt kuntalaisten arjen kokemuksia.

'Siis tosi turvallinen paikka'. Helsingin turvallisuuskysely vuonna 2006 -tutkimus julkaistiin vuoden lopulla. Siinä todetaan, että muutokset turvallisuuden kokemuksissa ovat maltillisia vuosien 2003 ja 2006 välillä.

Vuoden 2007 aikana tietokeskuksen julkaisusarjoissa ilmestyi 10 tutkimusta ja 11 tutkimuskatsausta. Lisäksi julkaistiin 4 erityisjulkaisua. Kaikki vuoden aikana tietokeskuksen sarjoissa ilmestyneet julkaisut tekijöineen on lueteltu liitteessä.

Alustukset, luennot ja esitelmät

Yksikön tutkijat pitivät vuonna 2007 liki 50 alustusta tai luentoa tiede- ja tutkimuslaitoksissa sekä erilaisissa seminaareissa ja tilaisuuksissa. Näistä kymmenen pidettiin kansainväliselle kuulijakunnalle Suomessa tai ulkomailla, esimerkiksi European Regional Science Assosiationin vuosikongressissa Pariisissa, "Cultural Management of European Local Authorities"-seminaarissa Istanbulissa ja Euro-China konferenssissa Lyonissa.

Kansainvälinen toiminta

Tietokeskus on osallistunut EU:n 6. puiteohjelman ICING-hankkeeseen vuoden 2006 alusta, mukana ovat myös Dublinin ja Barcelonan kaupungit. ICING:ssa tutkitaan kansalaisten keskinäisen ja kaupunkilaisten ja kaupungin välisen vuorovaikutuksen tapoja ja tuotetaan digitaalisia sovelluksia, jotka mahdollistavat sujuvamman yhteistyön. Erityistä huomiota kiinnitetään fyysisessä ympäristössä tapahtuvaan

tiedontuottamiseen mobiiliteknologian avulla. Yhteistyötä tehtiin rakennusviraston kanssa villikanitilanteen kartoituksesta ja kaupunkisuunnitteluviraston kanssa liikenneturvallisuussuunnitelmissa.

Kaupunkitutkimusyksikkö osallistui kunta-tason tasa-arvoindikaattorien kehittämiseen yhteispohjoismaisessa tasa-arvoprojektissa ”Tea for two: Illustrating Equality” (Teetä kahdelle: näin kuvaamme tasa-arvoa). Koko projektin koordinoinnista vastasi Islannin tasa-arvokeskus ja Suomen osuuden koordinoitivastuu oli Kuntaliitolla.

Helsingin kaupunki, ja sen organisaatiossa tietokeskuksen kaupunkitutkimus, kuului partnerina eurooppalaisten kaupunkien, korkeakoulujen, valtiollisten organisaatioiden ja kansalaisjärjestöjen yhteistyöverkostoon ”European Urban Landscape Partnership”. Euroopan Kaupunkimaiseman Sopimusta toteuttavalle EULP-verkostolle esiteltiin suomalaista Kaupunkitutkimuksen yhteistyötä ja professuurien hyötyjä kaupungeille. Aktiivisinta oli Teknillisen korkeakoulun koulutusyhteistyö ECLAS- ja LE:NOTRE-verkostoissa.

Yhteistyö ja kumppanit

Kaupunkitutkimusyksikössä aktivoidaan ja koordinoidaan Helsingin kaupungin sekä seudun yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välistä tutkimusyhteistyötä. Helsingin kaupunki on osarahoittajana yhdeksään Helsingin yliopiston kaupunkitutkimusprofessuuriin perustuvassa yhteistyössä. Seitsemän professoria on Helsingin yliopistossa ja kaksi työskentelee Teknillisessä korkeakoulussa. Jo vuodesta 2005 alkanut yhteistyö Helsingin ammattikorkeakoulun Stadian kanssa jatkui uuden tutkimusohjelman valmistelussa.

Vuonna 2007 tässä tutkimusyhteistyössä painottuivat edelleen Helsingin ja pääkaupunkiseudun taloudellinen kehitys, kaupunginosien sosiaalinen kehitys, innovaatiostrategian ja asuntopolitiikan tietotarpeet sekä ympäristökysymykset.

Kaupunkitutkimuksen yhteistyöverkostossa jatkui myös professori Jari Niemelän soveltava tutkimushanke Kaupunkiniittyjen hoidon tehostamiseksi. Niittyhankkeessa työskenteli vuosina 2006–2008 10 tutkijaa ja opiskelijaa, koordinaattorinaan Stephen Venn Helsingin yliopistosta. Vuonna 2007 professori Sirkku Mannisen ohjaama tietokeskuksen korkeakouluharjoittelija tutki urauurtavassa opinnäytetyössään kaupunkiketojen kasviston suhdetta ympäristötekijöihin ja hoitoon. Tutkimusohjelmaan kuuluva Niittytutkimus mittasi rakennusviraston hoidon tehoa, toteuttaen myös HKR:n Luonnonhoidon linjausta ja ympäristökeskuksen HEKO- ja LUMO-ohjelmia. Tutkimusohjelmassa samaan ympäristötutkimuksen kohtaan kuuluneet Linnoiteketojen hoidon yhteistyö ja historiallisten puistojen luontomyötäinen hoito eivät saaneet vuonna 2007 vielä rahoitusta.

Suurten suomalaisten kaupunkien ja kaupunkiseutujen kaupunkirakennetta koskevan KARA-tutkimusverkoston toiminta jatkui tutkimusyksikön koordinoimana. Verkostossa on mukana kuusi suurinta kaupunkia sekä Kuopio, Maakuntien liittoja (Uudenmaan liitto ja Varsinais-Suomen liitto), Ympäristöhallinnon organisaatioita (YM, Syke ja Uudenmaan ympäristökeskus), YTV sekä edustajia yliopistoista ja korkeakouluista (HY, TTY ja YTK).

Kuten aiempinakin vuosina yksikössä valmisteltiin Helsingin kaupungin tiedepalkinnon ja tutkimusapurahojen valinnat. Tiedepalkinnon sai tietojenkäsittelytieteen

Kuva: Tietokeskuksen kuva-arkisto

Helsingin kaupungin tutkimusapurahoja olivat jakamassa apulais-kaupunginjohtaja Ilkka-Christian Björklund, tietokeskuksen johtaja Asta Manninen ja vs. tutkimusprofessori Markus Laine. Taustalla Minna Pitkäniemi.

professori Esko Ukkonen. Ukkosen huippuyksikkö kehittää tietokonemenetelmiä suurten ja monimutkaisten tietomäärien käsittelyyn. Tutkimusapuraha myönnettiin 17 tutkimushankkeelle. Apurahahakemuksia tuli 76. Helsinki-aiheisista pro gradu -tutkielmista ja vastaavista opinnäytetöistä palkittiin viisi ansioitunutta opiskelijaa tunnustuspalkinnolla.

Vuoden 2007 aikana kaupunkitutkimusyksikössä tehtiin Helsingin kaupungin uuden tutkimusohjelman valmistelutyötä ja järjestettiin maaliskuussa perinteinen kaupunkitutkimuksen iltapäivä, johon osallistui satakunta yhteistyökumppania, viranhaltijaa ja tutkijaa. Tilaisuudessa syntyi monia uusia yhteisiä hankkeita tutkimusohjelmaan.

Työyksikön kehittäminen

Alkuvuodesta yksiköstä valmistui edellisen tutkimusohjelmakauden 2004–2006 auditointi. Auditoidijat Tampereen yliopistosta totesivat muun muassa: ”Tiekeen helsinkiläisen kaupunkitutkimuksen keskeisenä tukikohtana kohdistuu hyvin monenlaisia odotuksia. Se nähdään sekä erilaisia tutkimusasetelmia ja tutkimusjärjestelmiä sertifioivana osaamiskeskuksena kuin suomalaisen, kansainväliseen vertailutietoon pohjautuvan metropolinäkemyksen tuottajana. Sille ominaista on tehtävän työn jäsentyminen akateemisten tutkimusihtien mukaisesti, ja tätä arvoa on näkemyksemme mukaan syytä puolustaa: se tekee Tiekestä erityisen koko suomalaisessa kaupunkikentässä. Akateemisuus ja perustutkimuksellisuus voi näyttäytyä rasisiteena välitöntä päätöksentekoa palvelevan tiedontuotannon kannalta. Erityisesti kaupunkiorganisaation ulkopuolelta katsottuna ne ovat kuitenkin suoranaisia välttämättömyyksiä.” (Helsingin kaupungin tietokeskuksessa tehtävän tutkimustyön auditointi 2007).

**”Kaupunkitutkimuksen
iltapäivässä syntyi monia
uusia yhteisiä tutkimus-
hankkeita.”**

Helsingin kaupungin oman tutkimustoiminnan vahvuuksia ovat pätevä henkilökunta, hyvin järjestetty täydennys- ja jatkokoulutus, kiinteät yhteistyösuhteet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja tutkimuslaitoksiin.

Yksi yksikön tutkija väitteli vuoden lopulla. Syksyn aikana alkoi tietokeskuksen oma tilasto- ja tutkimusmenetelmäkoulutus, johon useimmat osallistuivat.

Yksikkökokouksia järjestettiin 15, luentoja ja vierailuja yhteensä 10. Muun muassa Tyhy- ja kehittämispäivien yhteydessä tutustuttiin kauppakeskuksen toimintaan kulissien takana ja Ämmässuon kaatopaikkaan sekä tehtiin pieni retki Nuuksion Kattilan alueella.

TILASTO- JA TIETOPALVELU

Helsinki-tilasto 2010 -ohjelman toteuttaminen

Helsingin kaupungin tilastotoimen kehittämisohjelmassa, Helsinki-tilasto 2010:ssä, määritellään tilastotoimen kehittämistarpeet ja -linjaukset vuosille 2006–2010. Vuonna 2007 tilasto- ja tietopalveluyksikön toiminta painottui tämän ohjelman toteuttamiseen. Haasteet keskittyivät edelleen ohjelmassa määriteltyihin seitsemään laajaan sisältökokonaisuuteen, joiden tavoitteena on tilastotuotteiden ja palveluiden avulla tarjota kaupungin hallinnolle jäsentynyt kuva toimintaympäristön muutoksista ja niihin vaikuttavista tekijöistä johtamisen ja seutuyhteistyön sekä operatiivisen toiminnan tueksi.

Kuva: Leena Louhivaara

Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja 100 vuotta -tilaisuuteen 18.4.2007 oli kutsuttu tilastojen tekijöitä eri vuosikymmeniltä. Kuvassa Leila Lankinen, Virva Kuparinen, Annikki Suihkonen, Sini Askelo, Pirkko-Leena Tuovinen, Kirsti Lappalainen, Anneli Sauren sekä Aila Perttilä.

Tieto johtamisen, päätöksenteon ja suunnittelun tukena

Tietokeskuksen toiminnassa korostui kaupungin johtamisen tiedollinen tukeminen sekä tiivistynyt seudullinen yhteistyö. Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan toimeksiannosta laadittiin raportti *Pääkaupunkiseudun väestö- ja palvelutarveselvitys 2015 ja 2025* tiiviinä seudullisena yhteistyönä, johon tietoasiantuntijoiden lisäksi osallistui laaja palvelusektoreiden asiantuntijaverkosto. Raportti julkaistiin Kunta- ja palvelurakennemuutostuksen osana 19.6.2007 Pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan toimesta Helsingin seudun portaalissa, www.helsinginseutu.fi. Seudullinen, ikäryhmittäinen ja osa-alueittainen vuoteen 2025 ulottunut väestöennuste toimi selvityksen keskeisenä perustietona. Selvityksessä julkaistiin laatuaan ensimmäinen ulkomaalaistaustaisen väestön kieliryhmittäinen ennuste.

Helsingin kaupungin toiminnan vaikuttavuuden arviointia varten tuotettiin kaupungin johdolle ja valtuustolle raportti *Helsingin tila ja kehitys*, jonka talous- ja suunnittelukeskus julkaisi kaupunginvaltuuston 5.–6.2.2007 seminaarin aineistojen yhteydessä.

Kaupungin eri hallintokuntien strategista suunnittelua tuettiin luennoimalla neljässä henkilöstöasiankeskuksen, talous- ja suunnittelukeskuksen sekä tietokeskuksen yhdessä suunnittelemassa ”Tulevaisuusajattelu ja strategiatyö”-seminaarissa. Talvella pidettyjen esitysten aiheena oli ”Toimintaympäristötiedot ja tiedon lähteet”, syksyn seminaareissa ”Väestö- ja palvelutarpeen kehitystrendejä Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla”.

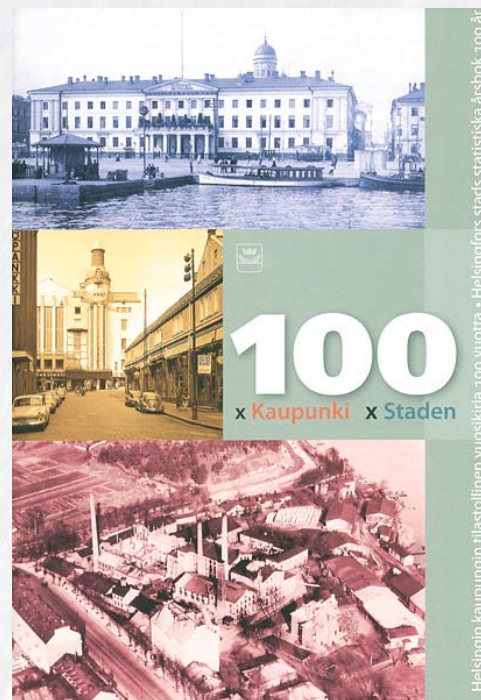
Tietokeskuksen asiantuntijat esittelivät Helsingin kehityksen muutoksia ja uusia piirteitä myös kaupungin johdolle suunnatuissa seminaareissa sekä kaupunginval-

tuutetuille järjestetyssä tietoesittelyssä ja näyttelyssä.

Tilastollinen vuosikirja 100 vuotta

Vuoden merkittävin asiakas- ja asiantuntijatapaaminen järjestettiin 18.4.2007 Helsingin kaupungin tilastollisen vuosikirjan 100-vuotisjuhlan merkeissä. Tilaisuuden teemana oli "100 X Kaupunki X Staden", ja sitä juhlistettiin julkaisemalla saman-niminen tilastojulkaisu. Julkaisu koostui vuosikirjan satavuotisen taipaleen eri vuosikymmenille ajoitetuista teemoista: 1900–1909 kansainvälisyydestä monikulttuurisuuteen, 1910–1919 kunnallinen demokratia, 1920–1929 koulutus ja sivistys, 1930–1939 hinnat ja palkat, 1940–1949 väestönmuutokset, 1950–1959 asuminen, 1960–1969 joukkoliikenne, 1970–1979 terveys ja terveydenhuolto, 1980–1989 vaivahoidosta toimeentulotukeen, 1990–1999 työpaikat sekä 2000–2005 luova ja innovatiivinen kaupunki. Julkaisussa kuvattiin myös teemakartoin ja valokuvin Helsinkiä ja kaupunkilaisten elämää ennen ja nyt.

Juhlaseminaarin avasi tietokeskuksen johtaja Asta Manninen esittelemällä vuosikirjaa aikansa ja tekijänsä tuotteena. Apulaiskaupunginjohtaja Ilkka-Christian Björklund käsitteli kaupunkitilaston 100-vuotisia perinteitä johtamisen ja päätök-

senteon tukena. Elinkeinojohtaja Eero Holstilan esityksen teema oli ”Helsinki – pääkaupunki, metropoli ja globaali toimija”. Eero Holstila toimi pitkään tietokeskuksen johtajana. Professori Laura Kolben esitelmä kertoi tilastoista hyvinvoinnin ja kaupunkielämän kuvaajina ja Helsingistä eurooppalaisessa vertailussa. Seminaariin osallistui laaja joukko kaupunkitilaston ystäviä, vuosikirjan ja tiedon käyttäjiä, tuottajia ja tekijöitä eri vuosikymmeniltä. Vilkkaan keskustelun jälkeen seminaari päättyi vapaaseen seurusteluun buffet-pöydän antimesta nauttien.

Kuva: Leena Louhivaara

Tilastollisen vuosikirjan 100-vuotisjuhla pidettiin Valkoisessa salissa, samassa pihapiirissä tilasto- ja tietopalveluysikön toimilöjen kanssa. Sali oli täynnä tilastöjen käyttäjiä ja tekijöitä.

Kuva: Leena Louhivaara

Iltapäivä päättyi buffet-tarjoiluun. Herkkuja maistelemassa Vesa Keskinen kaupunkitutkimusyksiköstä, eläkeläinen Jorma Kinturi sekä Annikki Suihkonen ja Maija Vihavainen tilasto- ja tietopalveluysiköstä.

Tilastollisen vuosikirjan kansainvälinen osa sisältää keskeisiä tilastoja neljän pohjoismaan suurkaupunkien lisäksi Tallinnasta, Riiasta, Vlnasta ja Pietarista. Vuosikirjan sisältöä kehitettiin erityisesti kansainvälisten tietojen vertailtavuutta parantamalla.

Teematilasto esitteli lapsiperheiden elinolot

Tilasto- ja tietopalveluyksikön toiminnan merkittävin painopistealue oli edelleen julkaisutuotannossa, jossa verkossa ilmestyneiden tuotteiden osuus edelleen kasvoi. Vuoden aikana ilmestyi yhteensä 43 Tilastoja-sarjan julkaisua, joista 40 oli verkkotilastoja. Vuoden 2007 alussa tietokeskus lakkautti erillisen Verkkojulkaisuja-sarjan ja kaikki kotisivuilla ilmestyneet tilastot julkaistiin Tilastoja-sarjassa, muutamaa seudullista yhteistyöhanketta lukuun ottamatta.

Vuonna 2007 ilmestyi teematilasto lasten, nuorten ja lapsiperheiden elinoloista sekä Helsingin asunto- ja toimitilarakentamisesta vuosina 1970–2006. Edellisen vuoden lopulla valmistuneesta asumisen aikasarjajulkaisusta toimitettiin ruotsinkielinen laitos. Työmarkkinoiden muutosten kuvausta kehitettiin ottamalla käyttöön työvoimatutkimukseen perustuva aineisto, josta tuotettiin entistä tuntuvasti ajantasaisempaa tilastotietoa Helsingin ja Helsingin seudun työmarkkinatilanteesta. Uuden tietolähteen käyttöönotto avasi myös mahdollisuuden parantaa työmarkkinoiden erityispiirteiden, ns. epätyypillisten työsuhteiden kehityksen tilastollista seuranta. Elinkeinotoiminnassa erityistä huomiota sai kulttuuriala, jonka yritysten toimipaikoista ja työpaikoista ilmestyi katsaus kesällä. Helsinkiläisten tuloista ja työllisyydestä julkaistiin alueittainen tilasto.

Tietokeskuksen käytetyimpiä tilastokirjoja oli kaupungin asuinalueiden ominaisuuksia kuvaava verkkojulkaisu *Helsinki Alueittain*.

Väestökehityksen kuvaus noudatteli perinteisiä linjoja: julkaistiin tietoja ulkomaalaistaustaisesta väestöstä, väestökehityksestä vuodenvaihteen tietojen valossa sekä väestön koulutusrakenteesta.

Ympäristökeskuksen kanssa yhteistyössä valmistui Helsingin kestävän kehityksen yleisindikaattorit -kirjan venäjänkielinen laitos.

Taskutilastoja ja neljännesvuositilastoja

Kaupungin kansainväliseen markkinointiin ja tiedottamiseen osallistuttiin tuottamalla taskutilastot suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Tietokeskuksen vuosineljänneksittäin ilmestyviä tilastojulkaisuja laaditaan säännöllisesti asuntojen hinnoista ja vuokrasta, rakentamisesta, työllisyydestä ja työttömyydestä, väestöstä ja väestönmuutoksista ja puolivuositain toimitilamarkkinoista. Neljännesvuositainen Helsingin seudun väestönmuutoksia kuvaava PowerPoint-julkaisu ilmestyi vuonna 2007 ensimmäistä kertaa internetissä tietokeskuksen kotisivuilla.

Tietokannat ja rekisterit

Käynnistettiin seudullisena yhteistyönä Aluesarjat-tilastotietokantaan liittyvän kuvio-tietokannan määrittely ja uudistettiin tietokannan päivitysjärjestelmää yhteistyössä Vantaan tilastoyksikön kanssa.

Nordstat-tietokannan englanninkielisille kotisivuille avattiin uusi osoite, ja rakennettiin pilotti tietokannan kehittämisestä.

Helsingin perusrekisterin hyväksikäyttöä kehitettiin jatkamalla seudullisena yhteistyöhankkeena Facta-tilasto-ohjelmiston suunnittelutyötä. Lisäksi rekisteriä hyödynnettiin lukuisissa tutkimus- ja postitusaineistojen poiminnoissa, joiden helpottamiseksi luotiin oma prosessi ohjelmistoinen sekä lupa- ja sitoumuskäytäntöineen.

Kansainvälistä ja seudullista vertailua

Tietokeskus toimittaa vuosineljänneksittäin talouden, elinkeinotoiminnan, väestön, hyvinvoinnin, liikenteen ja ympäristön muutoksia kuvaavaa *Helsingin seudun suunnat* -julkaisua, joka leviää laajasti seudun hallinnon ja yritystoiminnan asiantuntijoille. Julkaisu tuotetaan seudullisena yhteistyönä ja siinä ovat mukana Helsingin lisäksi Espoo ja Vantaa, Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV), Uudenmaan liitto, Uudenmaan TE-keskus ja Helsingin seudun kauppakamari.

Kotimaiset ja seudulliset kaupunkivertailut ovat oleellinen osa eri sektoreiden tilastojulkaisuja. Vuonna 2007 valmistui Suomen kuuden suurimman kaupungin, Helsingin, Espoon, Vantaan, Tampereen, Turun ja Oulun tilastovertilu 12 aihepiiristä. Julkaisu sisälsi uutena aiheena tietoyhteiskuntaosion, jossa tarkasteltiin kaupunkilaisten aktiivisuutta asioida sähköpostin, internetin tai verkkokaupan avulla.

Helsingin seudun taloudellinen kilpailukyky ja sen kansainvälinen vertailu muihin Euroopan suuriin kaupunkiseutuihin oli edelleen erittäin ajankohtaista ja kysyttyä tilasto- ja ennakointitietoa. *The Economic Map of Urban Europe* -julkaisu ilmestyi vii-

dennen kerran vuoden 2007 lopulla. Julkaisun toimitti Kaupunkitutkimus TA Helsingin kaupungin tietokeskuksen ja talous- ja suunnittelukeskuksen toimeksiannosta.

Tilasto- ja tietopalveluyksikkö jatkoi yhteistyötä Petrostatin eli Venäjän tilastokeskuksen Pietarin ja Leningradin alueyksikön kanssa, Jatkettiin vuonna 2007 käynnistynyttä Helsingin ja Pietarin väestökehityksen vertailua, ja sovittiin uudesta yhteisjulkaisusta, vuonna 2008 käynnistyvistä kansainvälisestä kaupunkivertailusta.

Kertomusvuonna päättyi kaupunkien kehittämistä tukevan tiedon vaihtoon keskittynyt ”European Urban Knowledge Network” -projektin pilottivaihe. EUKN:n Suomen koordinoijana ja toteuttajana toimi tietokeskus. Verkosto jatkaa toimintaansa ja välittää kaupunkipolitiikan kannalta oleellisia tietoja asumisesta ja kaupunkirakenteesta, turvallisuudesta ja rikollisuuden estämisestä, liikenteestä ja infrastruktuurista, sosiaalisesta syrjäytymisestä, taloudesta, työllisyydestä ja kaupunkiympäristöstä. Tietokeskus on edelleen toiminut verkostossa täydentämällä tietotiivistelmiä EUKN:n internet-tietokantaan. Kertomusvuonna tietokannassa oli yhteensä 160 tiivistelmää Suomen kaupunkipolitiikan käytännöistä ja tutkimustuloksista. Suomi ja Helsinki eivät jatka projektin varsinaisina jäseninä.

Pohjoismainen yleinen ja kunnallinen tilastokonferenssi järjestettiin kesäkuussa Reykjavikissa. Tietokeskuksesta konferenssiin osallistui kolme tilastoasiantuntijaa ja tietokeskuksen johtaja. Pohjoismaisen konferenssin ajankohta oli 25.–27.6.2007

”Helsingin seudun taloudellinen kilpailukyky ja sen kansainvälinen vertailu ovat kysyttyä tilastotietoa.”

ja kunnallisen 28.–29.6.2007. Johtajien ajankohtaiskatsausten lisäksi kunnallisessa tilastokonferenssissa käsiteltiin strategisen tiedon merkitystä kaupungin johtamiselle, kaupunkisuunnittelun, asumisen ja rakentamisen trendejä sekä tilasto- ja tutkimustarpeita, uusia väestöennustemalleja, globaalia ja paikallista tietoa, ympäristöä ja kestävää kehitystä sekä Nordstat-tietokannan kehittämistä.

Lokakuun 17.–19. päivinä järjestetyn kansainvälisen kaupunkitilaston ja -tutkimuksen konferenssin aihe oli "The Strength of Cities and Regions". Tämä 26. SCORUS-konferenssi pidettiin Darmstadtissa Saksassa. Tietokeskuksen edustaja toimi puheenjohtajana ja organisaattorina tilaisuudessa, jonka teema oli "The organizational set-up for collecting and disseminating urban and regional statistics". Konferenssin muut teemat olivat: "Cities as the drivers of growth for the wider regions", "Economic performance in cities and regions", "The visualisation of regional and urban data", "The increasing diversity of cities as a result of EU expansion and globalisation – an asset and a challenge", "Quality assurance in regional and urban statistics", "The social and cultural components of competitiveness of cities and regions", "Territorial structure and standard regional reference systems".

Uusi kansainvälinen kaupunkien verkosto käynnistyi Seattlen aloitteesta, ja siihen kutsuttiin Helsingin kaupunki. Verkoston ensimmäinen tapaaminen oli Seattlessa 10.–12.9.2007. Tähän International Regions Benchmarking Symposiumiin osallistui asiantuntijoita Seattlen ja Helsingin lisäksi Barcelonasta, Dublinista, Fukuokasta, Tukholmasta ja Vancouverista. Näiden kaupunkien lisäksi verkostoon osallistuvat München ja Melbourne. Verkoston tavoitteena on lisätä kaupunkien tunnettuutta

kokoamalla ja analysoimalla vertailutietoa kilpailukykyisistä ja innovatiivisista kaupungeista maailmanlaajuisesti.

Kirjasto ja tietopalvelu

Kertomusvuonna tietokeskuksen kirjaston toimintaa leimasi muutto Katariinankadulta Hakaniemeen Ympyrätaloon. Kirjasto suljettiin ulkoisilta asiakkailta muuton vuoksi 15.7. ja avattiin uusissa tiloissa 15.10. Tietopalvelua annettiin mm. sähköpostitse myös näinä kuukausina. Pienempiin tiloihin tapahtuvan muuton vuoksi kirjaston kokoelmia jouduttiin karsimaan.

Muutosta huolimatta kirjaston kokoelmiin hankittiin myös uutta sekä painettua että sähköisessä muodossa olevaa aineistoa. Kirjaston kokoelmaluetteloon luetteloiitiin 1 461 nimekettä, lähes saman verran kuin edellisenä vuonnakin. Julkaisuista osa sijoitettiin kaupunginarkiston käsikirjastoon. Kaupunginarkiston käsikirjaston takautuvaa luettelointia jatkettiin.

Kokoelmista annettiin 2 399 lainaa ja kaukolainoja muista kirjastoista tietokeskuksen henkilökunnalle välitettiin 43 kappaletta.

Tietopalvelutehtäviä, joista suurin osa liittyi Helsinkiä ja Helsingin seutua koskeviin tilastoihin, tehtiin noin 620. Lisäksi asiakkaita opastettiin tiedonlähteiden mm. Helsingin seudun aluesarjat -tilastotietokannan ja kirjaston kokoelmatietokannan käytössä.

HALLINTO

Vuoden 2007 alussa käynnistettiin vuokra-neuvottelut Ympyrätalon toimitiloista, kun kaupunginhallitus oli myöntänyt luvan viedä muuttosuunnitelmia eteenpäin. Varsinainen muutto tapahtui syyskuun kolmena ensimmäisenä viikkona. Kirjasto avautui uusissa tiloissa 15.10. opiskelijoille, tutkijoille ja kuntalaisille sekä muille käyttäjille.

Pahimpien muuttokiireiden loputtua koko tietokeskuksen henkilöstölle järjestettiin yhteinen tilaisuus tarjoiluineen Ympyrätalon aulatiloiissa 21. syyskuuta. Tilaisuudessa filosofi Pekka Himanen esitelmöi aiheesta ”Positiivisuudella lisää luovuutta”.

Yhteistyökumppaneita kutsuttiin Avoimet ovet -tilaisuuteen 15. marraskuuta. Vieraita kävi iltapäivän mitaan noin 200. Tilaisuudessa koko tietokeskus esitteli toi-

Kuva: Tuula Lappalainen

Kahvilla kesken muuttotouhujen Ympyrätalon A-portaan kahvihuoneessa Vesa Keskinen, Ulla Nummio, Helena Vehmanen ja Pirjo Lindfors.

Kuva: Jukka Noponen

Kaupunginjohtaja Jussi Pajunen keskustelelee tietokeskuksen Riitta Rosenbergin, Asta Mannisen ja Leila Lankisen kanssa Avoimien ovien päivänä.

Kuva: Jukka Noponen

Pikku purtavaa oli varattu ympyrän kaaren loppupäähän. Omat ja vieraat tuntuivat viihtyvän.

mintaansa, kukin omaa osaamisaluettaan ja esim. kaupunginarkisto oli koonnut näyttelyn Siltasaaren historiasta.

Vuonna 2007 tietokeskuksen joulukirkkona oli ensimmäistä kertaa Kallion kirkko.

Johtoryhmä ja yhteistoiminta

Kaupunginvaltuusto valitsi tietokeskuksen johtajaksi filosofian maisteri, tietohuoltopäällikkö Asta Mannisen 15.3.2007 alkaen, ja samalla johtaja Eero Holstilalle myönnettiin ero virasta. Holstila oli valittu Helsingin kaupungin elinkeinojohtajaksi. Tietohuoltopäälliköksi nimitettiin 15.12.2007 alkaen valtiotieteen maisteri Leila Lankinen. Sekä Asta Manninen että Leila Lankinen olivat sijaisina hoi-

Kuva: Jukka Noponen

Soittajat oli tilattu Sibelius-Akatemiasta; soittimina olivat klarinetti ja hanuri.

taneet tulevia tehtäviään alkaen vuodesta 2001, tosin ei aivan yhtäjaksoisesti.

Johtoryhmä on kokoontunut säännöllisesti kahden viikon välein, yhteensä 19 kertaa. Osa kokouksista, 10 kpl, on ollut laajennettuja. Lisäksi johtoryhmä on kokoon-
tunut puolipäiväiseen suunnittelupäivään kolmesti.

Henkilöstökokouksia järjestettiin viisi kertaa. Tärkeimpänä aiheena olivat erilaiset muuttoon liittyvät asiat. Lisäksi käsiteltiin mm. toimintasuunnitelmaa, Tyhy-toimintaa ja Tyhy-kyselyn tuloksia, työn vaarojen arviointia, henkilöstösuunnitelmaa, talousarvioita, tietokeskuksen internet-sivuja, tutkimusohjelmaa ja julkaisuprosessin kehittämistä. Uutena pysyvänä asiana esityslistaan lisättiin henkilöstön puheenvuoro.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä (ml. määräaikaiset) 31.12.2007 oli 72. Tilasto- ja tietopalvelu- yksikössä työskenteli 19 vakituista henkilöä ja 2 määräaikaista, kaupunkitutkimusyksikössä 14 vakituista ja 6 määräaikaista, kaupunginarkistossa 13 vakituista ja 5 määräaikaista. Hallintoyksikössä työskenteli 11 vakituista ja lisäksi määräaikaisena 2 henkilöä.

Tietokeskuksessa toteutettiin vuonna 2006 valmistunutta henkilöstöohjelmaa, ja työtä seurattiin johtoryhmässä.

Vuonna 2007 isyyslomalla oli yksi henkilö, osa-aikaeläkkeellä yksi ja vuorotteluvapaalla oli viisi henkilöä.

Kahdelle henkilölle annettiin tunnustus opintosuorituksesta, yhdeksää henkilöä virasto muisti merkkipäivälahjalla, kolme yksikköä ja yksi tiimi saivat

tunnustusta hyvästä työtuloksesta. Kahdelle henkilölle luovutettiin 12.6.2007 kultainen Helsinki-mitali 30 vuoden ansiokkaasta toiminnasta Helsingin kaupungin hyväksi.

Hiirenkorvapäivät vietettiin Tampereella 28.–29.5.2007. Mukana oli 36 henkilöä tietokeskuksesta, ja heille oli järjestetty tutustuminen kolmeen vaihtoehtoiseen aiheeseen. Yksi ryhmä oli kaupungintalolla tutustumassa asianhallintaan ja arkistointiratkaisuihin, toinen tutustui pormestarimalliin, tilaaja-tuottajamalli ja uudenlaiseen asuinalueeseen. Kolmas ryhmä keskittyi Vapriikin näyttelyihin ja museotoimen uusiin hankkeisiin. Lisäksi kiinnostuneet kävivät vastikään restauroidussa Tampereen tuomiokirkossa. Toisena päivänä paneuduttiin pohtimaan, millaisia mahdollisuuksia muutto tuottaa yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisäämiselle yksiköiden kesken sekä asiakasvirastoihin päin.

Henkilöstökerho Tikli osallistui aktiivisesti tietokeskuksen henkilöstön yhteisten tilaisuuksien järjestelyyn mm. Hiirenkorvapäivillä. Lisäksi se organisoi yhteisiä kulttuurilähtöjä, esim. edullisia teatteri-iltoja.

Koulutus

Henkilöstökoulutukseen panostettiin edelleen vuonna 2007, ja koulutuspäiviä oli yhteensä 295 (edellisvuonna 320).

Henkilöstökeskuksen järjestämään esimieskoulutukseen osallistui kolme henkilöä. Englannin ja venäjän kielen koulutukseen osallistui kolme henkilöä. Virastolle järjestettiin myös tulos- ja kehityskeskustelu -koulutusta yhteensä kolme puolen

päivän tilaisuutta. Erilaisiin tietotekniikan koulutustilaisuuksiin osallistuttiin kattavasti kaikista yksiköistä, mm. Excel, InDesign, PowerPoint. Arkistoalan osaamista kasvatettiin mm. tarkastustoiminnan, mikrokuvauksen ja konservoinnin osalta.

Kertomusvuonna käynnistettiin SAS- ja menetelmäkoulutus, joista jälkimmäinen järjestettiin yhdessä Helsingin yliopiston kanssa.

Pitkäkestoista koulutusta suoritti neljä henkilöä ”Sähköisen aineistohallinnan ja arkistoinnin ammatilliset erikoistumisopinnot”-koulutuksessa, ”Asiakirjahallinnon ja arkistotoimen ammattitutkintoa”, ”Informaatiotutkimuksen perusopinnot” sekä ”Tietokoneen käyttäjän A-kortti”, yhteensä neljä henkilöä.

Kehittäminen

Vuoden 2007 tärkein kehittämishanke oli tietokeskuksen ydinprosessi, tiedon tuottamisen ja julkaisemisen kehittäminen. Siihen paneuduttiin lähes koko tietokeskuksen voimin, ja osassa hanketta vetäjänä oli ulkopuolinen konsultti. Kaikille avoimissa tilaisuuksissa dokumentoitiin aikajanelle julkaisuprosessin vaiheet, jolloin viiveet, katkokset sekä tiedonkulun ja vastuun epäselvyydet saatiin kirjatuksi. Näin parantamiskohteet ja uudet toimintamallit on mahdollista löytää. Yksiköiden teemakokouksissa jatkettiin aiheen käsittelyä.

Tietokeskuksessa otettiin syyskuun alussa käyttöön kaupungin taloushallintopalveluiden uudet ohjelmat M2-matkahallintajärjestelmä sekä KOSTI-ostotilausjärjestelmä.

Tietokeskuksessa on otettu käyttöön Helsingin kaupungin langaton lähiverkko

(wlan), joka mahdollistaa sähköisen neuvottelukäytännön ja edistää joustavia työryhmäpalavereja, sillä pääsy omiin aineistoihin ja ohjelmiin on mahdollista. Kannettavat telakoitavat työasemat tukevat liikkuvuutta, ja lisäksi noudatamme kaupungin yhden työaseman periaatetta. Lähiverkkoa on kehitetty vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia mm. multimedian lisääntymiseen verkkoliikenteessä. Vierailijat pääsevät Ympyrätalon toimipisteessä internetiin Helsingin kaupungin langattoman vierailijaverkon kautta.

Keväällä 2006 käynnistetty ICT-strategiatyö jatkui. Työn tavoitteena on selvittää, mitä koko kaupungin strategia tietokeskuksen kannalta merkitsee.

Työkyvyn ylläpitäminen

Syksyllä työfysioterapeutti kävi neuvomassa päätetyötä tekeville sopivaa taukojumppaa sekä Ympyrätalossa että kaupunginarkiston tiloissa. Myös työpisteiden ergonomia tarkastettiin muuton jälkeen. Työterveyskeskuksen järjestämään kuntoremonttiin osallistui yhteensä kolme henkilöä.

Työterveyshuollon ja työsuojelun työpaikkakäynti Ympyrätalon tiloihin järjestettiin 19.11.2007.

Töölönlahden ympäri -kävely vakiintui syksyn mittaan kuukausittain toistuvaksi tapahtumaksi. Osanottajia oli joka kerta 5–10 henkilöä.

**“Työpisteiden
ergonomia
tarkastettiin
muuton jälkeen.”**

Julkaisutuotanto ja tiedottaminen

Tietokeskuksen sitovana toiminnallisena tavoitteen oli 65 julkaisua, ja tämä tavoite ylitettiin. Painatusmäärärahoja käytettiin vuonna 2007 yhteensä 113 176 euroa.

Vuonna 2007 tietokeskuksen julkaisuista lähetettiin noin 30 tiedotetta. Lisäksi uutena palveluna uutiskirjeessä tarjottiin vastaanottajalle linkkejä tietokeskuksen internet-sivuilla oleviin tiedotteisiin ja verkkojulkaisuihin sekä tietoa valmistuvista julkaisuista ja tapahtumista. Uutiskirjeen kohderyhmänä ovat lehdistö ja osa tilaaja-asiakkaista. Kertomusvuonna uutiskirje ilmestyi kuudesti.

Tilaisuuksia järjestettiin seuraavista julkaisuista: *Arabianrantaan!*-kirjasta tammikuussa, *Kirja Helsingissä* -julkaisusta helmikuussa ja *Festivaalien Helsinki* -kirjasta toukokuussa.

Julkaisuissa, esim. Tutkimuksia-sarjassa, esipuheet ja tiivistelmät ovat johdonmukaisesti suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Neljännesvuosikatsaus *Kvartti* ilmestyi säännöllisesti täysin kaksikielisenä (suomi ja ruotsi) ja kerran vuodessa kokonaan englanninkielisenä.

Ympäristöasiat

Tietokeskuksen toiminta on luonteeltaan asiantuntijatyötä, josta ei aiheudu mitään erityisiä suoria ympäristövaikutuksia (tilasto, tutkimus, kaupunginarkisto sekä hallinto). Tutkimuksella ja tietopalveluilla on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa välillisesti ympäristöön, varsinkin pitkällä aikavälillä.

Vuonna 2007 ilmestyi 72 julkaisua, joista 50 verkossa. Lisäksi tehtiin tietokantapäivityksiä verkkoon ja annettiin tietopalvelua.

Tietokeskus julkaisee ympäristöä koskevia tietoja seuraavissa säännöllisesti ilmestyvissä perustilastoissa: *Helsingin seudun suunnat*, tietokeskuksen neljännesvuosijulkaisu *Kvartti*, *Helsingin tilastollinen vuosikirja* sekä *Taskutilasto* eri kieliversioin.

Tietokeskus ja ympäristökeskus julkaisivat Helsingin kestävän kehityksen indikaattorit venäjänkielisenä. Lisäksi ympäristökeskus ja tietokeskus ovat tuottaneet web-materiaalia Eurocities-järjestön johtamaa EU-hanketta "Urban Matrix – Targeted Knowledge Exchange on Urban Sustainability" varten.

Tieken kolme yksikköä muutti yhteisiin toimitiloihin syyskuussa. Kaluste- ja laitehankinnoissa noudatettiin kestävän kehityksen periaatetta ja kaikki käyttökelpoiset kalusteet hyödynnettiin.

Tieken henkilökunnasta kaksi tekee pääosin ympäristöön liittyvää tutkimusta tai tilastointia. Heidän yhteenlasketut ympäristöasioihin liittyvät vuosipalkkakustannuksensa henkilösivukuluineen olivat n. 90 000 euroa.

Paperinkeräyksen kustannukset olivat n. 4 000 euroa. Summa nelinkertaistui edellisvuoteen verrattuna, koska muutto aiheutti siivoustalkoot.

Kaupunginarkisto toimii kaupungin omassa kiinteistössä, joten sähkö- ja lämmityskustannuksista saadaan tieto kiinteistövirastosta. Kolmen muuttaneen yksikön osalta on tieto neljän kuukauden sähkömaksusta, joka oli n. 2 700 euroa. Jatkossa pystymme itse seuraamaan sähkönkulutusta.

Tietokeskukseen on nimetty kaksi ekotukihenkilöä. Heidän tehtävänsä on toimia itse ja ohjata muita toimimaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Virkamatkat

Useat ulkomaan virkamatkat liittyivät EU-hankkeisiin. Seminaareja ja kokouksia järjestettiin mm. Istanbulissa, Lontoossa, Barcelonassa, Sofiassa, Lyonissa, Brysselissä ja Pariisissa.

EU-arkistoihin tutustuttiin Firenzessä. Pohjoismaista yhteistyötä olivat mm. Tukholmassa ja Reykjavikissa tilastokonferenssi. Tallinnan kaupungin kanssa yhteistyötä tiivistettiin.

Kaukaisin virkamatka tehtiin Yhdysvaltoihin. Helsingin kaupungin ja Seattlen yhteistyösopimus tiedonvaihdesta käynnistyi.

Kotimaan virkamatkapäiviä kertyi 45 henkilölle 151 (61/190 edellisvuonna). Ulkomaan virkamatkapäiviä kertyi 35 henkilölle 231 (40/267 vuonna 2006).

Kuva: Jukka Noponen

Tietokeskuksen väen ja vieraiden keskustelun aiheina 15.11.2007 olivat mm. tyylikkäät tilat ja hyvät näköalat.

Talous ja tuloksellisuus

TALOUS 2007

Tietokeskuksen käyttömenot vuonna 2007 olivat 1,1 % suuremmat ja kokonaistuotot 35,5 % pienemmät kuin vuonna 2006.

Ympyrätaloon muutto kasvatti investointimenoja. Kaikkiaan irtaimen omaisuuden perushankintoihin käytettiin 142 086 euroa vuonna 2007 (31 000 euroa vuonna 2006).

Käyttötalous	1 000 €	%	Muutos %
Toimintatuotot	307	100	-35,5
Käyttömenot	5 498	100	+1,1
Henkilöstö	3 506	63,8	+2,1
Palvelujen ostot	1 093	19,9	+2,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	76	1,4	-43,7
Henkilökuntakerho	9	0,1	+0,0
Vuokrat	806	14,7	+1,6
Muut menot	8	0,1	
Toimintakate	-5 191		
Poistot	-48		
Tilikauden tulos	-5 293		

TULOKSELLISUUS 2007

Tietokeskuksen kokonaissuorite vuonna 2007 oli 26 220 (2006: 25 456).

Tietokeskuksen käyttömenot olivat 5,5 milj. euroa eli 1,1 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Tuloja kertyi 307 000 euroa eli 35,5 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Tuottavuus

Tietokeskuksen kokonaistuottavuus ja työn tuottavuus nousivat. Vuoden 2007 kokonaistuottavuusindeksi oli 108 ja työn tuottavuusindeksi samoin 108 (perusvuosi 2004). Henkilötyöpanos pieneni ja oli 71 henkilötyövuotta.

Tulospalkkioita vuoden 2007 tuloksellisuuden johdosta maksettiin 73 250 euroa yhteensä 67 tulospalkkioon oikeutetulle henkilölle. Lisäksi viraston henkilökuntakerho Tiklille myönnettiin 4 250 euroa työyhteisörahana.

Vuoden 2007 talousarvioon merkittyjen suoritteiden ja tunnuslukujen toteutuminen:

	2004	2005	2006	2007 tavoite	2007 toteutunut
Julkaisuja, kpl	66	60	65	65	72
Laaja tietopalvelutehtävä, kpl	1 088	1 125	1 476	1 130	1 583
Luennot, koulutus- ja konsulttipalvelut, kpl	1 664	1 189	1 204	1 400	1 405
Arkiston tutkijakäynnit	1 500	1 786	1 574	1 600	1 685
Näyttelyt/messut, kpl	4	3	4	4	4

Tietokeskuksen julkaisut vuonna 2007

Tilastoja – Helsingin kaupungin tietokeskus

- 2007:01 Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2006 (verkossa, 29 s.)
- 2007:02 Helsingin työllisyys ja työttömyys 4. vuosineljännes 2006 (verkossa, 3 s.)
- 2007:03 Rakentaminen Helsingissä vuonna 2006 (verkossa ja painettuna, 2 s.)
- 2007:04 Asuntojen hinnat Helsingissä loka-joulukuussa 2006 (verkossa, 6 s.)
- 2007:05 Asuntojen vuokrat Helsingissä loka-joulukuussa 2006 (verkossa, 5 s.)
- 2007:06 Rakennus- ja asuntotuotanto Helsingissä 2006 (moniste, 57 s.)
- 2007:07 Asuntojen vuokrat Helsingissä 2006 (verkossa, 5 s.)
- 2007:08 Bostadshyrorna i Helsingfors år 2006 (verkossa, 5 s.)
- 2007:09 Toimitilamarkkinat Helsingissä syksyllä 2006 (verkossa, 9 s. ja painettuna, 16 s.)
- 2007:10 Boendet i Helsingfors 1950–2004 (verkossa, 54 s.)
- 2007:11 Eduskuntavaalit Helsingissä 2007 (verkossa, 11 s.)
- 2007:12 Yksityishenkilöiden tulot ja verot 2005 (verkossa, 6 s.)
- 2007:13 Helsingin työllisyys ja työttömyys 1. vuosineljännes 2007 (verkossa, 5 s.)
- 2007:14 Väestön ja väestönmuutosten ennakkotietoja Helsingin seudun 14 kunnasta I neljänneksellä eli tammi–maaliskuussa 2007 (verkossa, 11 s.)
- 2007:15 Asuntojen hinnat Helsingissä tammi–maaliskuussa 2007 (verkossa, 6 s.)
- 2007:16 Rakentaminen Helsingissä ensimmäisellä neljänneksellä (verkossa, 2 s. ja painettuna, 2 s.)
- 2007:17 Yritystoiminta Helsingissä 2005 (verkossa, 7 s. ja painettuna, 8 s.)
- 2007:18 Asuntojen vuokrat Helsingissä tammi–maaliskuussa 2007 (verkossa, 5 s.)
- 2007:19 Kulttuurialan yritysten toimipaikat ja kulttuurin työpaikat Helsingissä (verkossa, 19 s., painettuna 20 s.)
- 2007:20 Rakentaminen Helsingissä 1970–2006 (verkossa, 43 s. ja painettuna 45 s.)
- 2007:21 Helsingin kaupungin henkilöstön työtapaturmat ja ammattitaudit vuonna 2006 (verkossa 10 s.)
- 2007:22 Työpaikat Helsingissä 2004 (verkossa, 7 s.)
- 2007:23 Asuntojen hinnat ja vuokrat Helsingissä vuonna 2006 (verkossa, 30 s. ja painettuna, 31 s.)

-
- 2007:24 Väestön ja väestönmuutosten ennakkotietoja Helsingin seudun 14 kunnasta I vuosipuoliskolla eli tammi–kesäkuussa 2007 (verkossa, 11 s.)
- 2007:25 Asuntojen hinnat Helsingissä huhti–kesäkuussa (verkossa, 6 s.)
- 2007:26 Helsinkiläisten työllisyys ja työttömyys 2. vuosineljännes 2007 (verkossa, 4 s.)
- 2007:27 Helsingin väestö vuodenvaihteessa 2006/2007 ja väestönmuutokset vuonna 2006 (painettuna, 144 s.)
- 2007:28 Rakentaminen Helsingissä toisella neljänneksellä 2007 (verkossa, 2 s.)
- 2007:29 Asuntojen vuokrat Helsingissä huhti–kesäkuussa 2007 (verkossa, 5 s.)
- 2007:30 Työmarkkinoiden muutokset Helsingissä ja Helsingin seudulla vuosina 1995–2007 (verkossa, 35 s.)
- 2007:31 Helsingin työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys alueittain 31.12.2006 (verkossa, 10 s.)
- 2007:32 Työvoima ja työssäkäynti Helsingissä 2004 ja ennakkotiedot 2005 (verkossa, 11 s.)
- 2007:33 Kestävän kehityksen yleisindikaattorit (venäjänkielinen, painettu, 139 s.)
- 2007:34 Rakentaminen Helsingissä vuoden 2007 kolmannella neljänneksellä (verkossa, 2 s.)
- 2007:35 Väestön ja väestönmuutosten ennakkotietoja Helsingin seudun 14 kunnasta tammi–syyskuussa 2007 (verkossa, 10 s.)
- 2007:36 Helsinkiläisten työllisyys ja työttömyys 3. vuosineljännes 2007 (verkossa, 4 s.)
- 2007:37 Bostadspriserna i Helsingfors 2006 (verkossa, 6 s.)
- 2007:38 Asuntojen hinnat Helsingissä heinä–syyskuussa 2007 (verkossa, 6 s.)
- 2007:39 Asuntojen vuokrat Helsingissä heinä–syyskuussa 2007 (verkossa, 4 s.)
- 2007:40 Väestön koulutusrakenne alueittain (verkossa, 14 s., painettuna 16 s.)
- 2007:41 Lasten ja lapsiperheiden elinolot Helsingissä (verkossa, 96 s., painettuna, 96 s.)
- 2007:42 The Economic Map of Urban Europe (verkossa, 27 s., painettuna, 27 s.)
- 2007:43 Helsingin väestöennuste 2008–2040 (verkossa, 76 s., painettuna, 76 s.)

Tutkimuksia – Helsingin kaupungin tietokeskus

- 2007:01 Erkki Korhonen & Janne Takala: Asumisviihtyvyyden Helsingin kaupungin vuokra- ja asumisoikeustaloissa 2005 (verkossa, 109 s.; painettuna Tutkimuksia 2006:8, 111 s.)
- 2007:02 Sinikka Törmä, Kari Huotari & Sari Pitkänen: Kaupunkipäihdetyön haasteet ja toimintamallit Helsingissä (painettuna, 123 s.)
- 2007:03 Veronika Honkasalo: Monikulttuurinen nuorityö helsinkiläisillä nuorisotaloilla (painettuna, 78 s.)

-
- 2007:04 Pekka Valkama: Suurkaupunkitekijöiden kunnallistaloudelliset vaikutukset (verkossa ja painettuna 124 s.)
- 2007:05 Maija Merimaa: Kohtauspaikkoina netti ja rokki – kulttuuri kaupunkiuudistuksessa (painettuna, 65 s.)
- 2007:06 Markku Lankinen: Helsingin veropohjan muutostekijät 2000–2005 (verkossa, 77 s.)
- 2007:07 Mikko Salasuo: Atomisoitunut sukupolvi. Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maisema ja nuorisotyön haasteita 2000-luvun alussa (verkossa, 130 s.; painettuna Tutkimuksia 2006:6, 130 s.)
- 2007:08 Tuomo Martikainen & Hanna Wass: Äänestysaktiivisuuden ja puolueiden kannatuksen muutos vuoden 2007 eduskuntavaaleissa Helsingissä (verkossa, 23 s.)
- 2007:09 Mikko Salasuo: Nuorisotyön ytimissä. Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin (painettuna 158 s.)
- 2007:10 Tapani Valkonen, Pekka Martikainen, Timo M. Kauppinen, Lasse Tarkiainen: Elinajanodotteen kehitys Helsingissä ja sen väestön osaryhmissä 1991–2005 (verkossa 66 s., ilmestyy myös painettuna)

Tutkimuskatsauksia – Helsingin kaupungin tietokeskus

- 2007:01 Antti Hautamäki: Innovaatioiden ekosysteemi ja Helsingin seutu. Maailmanluokan innovaatioekologia rakentamisen lähtökohtana (verkossa ja painettuna, 29 s.)
- 2007:02 Cynthia Myntti: Putting Finnish Housing Design into Context: The Helsinki Experience (verkossa, 35 s.)
- 2007:03 Heikki Helin: Helsingin veropohja vuotaa (verkossa, 29 s.)
- 2007:04 Heikki Helin: Tulorahoitus ei riitä (verkossa, 24 s.)
- 2007:05 Heikki Helin: Kiinteistövero: Suuret kaupungit 1993–2007 (verkossa, 30 s.)
- 2007:06 Martti Tuominen: ”Siis tosi turvallinen paikka”. Helsingin turvallisuuskysely vuonna 2006 (verkossa, 20 s.)
- 2007:07 Heikki Helin: Yhteisövero: Suuret kaupungit 1990–2006 (verkossa, 24 s.)
- 2007:08 Heikki Helin: Orkestereiden talous 2000–2006 (verkossa, 19 s.)
- 2007:09 Heikki Loikkanen & Ilkka Susiluoto: Explaining Basic Service. Expenditures of Finnish Municipalities (verkossa, 45 s.)
- 2007:10 Janne Telen: Sosiaalityö ja työttömyys: Tutkimus sosiaalityön haasteista ja mahdollisuuksista työvoiman palvelukeskuksessa (verkossa, 100 s.)

200711 Heikki Helin: Suurten kaupunkien talousarviot 2008 (verkossa, 13 s.)

Arkistojulkaisuja

2007:01 Merja Aartolahti: Asiakirjojen siirto kaupunginarkistoon (painettuna, 20 s.)

Erityisjulkaisuja

2007 Jonna Kangasoja & Harry Schulman (toim.) Arabianrantaan!. Uuden kaupungin maihinnousu. (painettuna, 287 s.)

2007 Vesa Keskinen, Mats Nylund, Satu Silvanto & Timo Äikäs: Kirja Helsingissä. Tekijöistä lukijoihin (painettuna, 77 s.)

2007 Satu Silvanto (toim.) Festivaalien Helsinki. (painettuna, 221 s.)

2007 Tilastollinen vuosikirja 100 vuotta (painettuna, 30 s.)

2007 Pia Bäcklund: Tietämisen politiikkaa. Kokemuksellinen tieto kunnan hallinnassa (painettuna, 276 s.)

2007 Suomen kuutoskaupungit. Tilastollisia erityispiirteitä 2007 (verkossa ja painettuna, 50 s.)

Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja 2007

2006 Tilastollinen vuosikirja 2007 (378 s.)

KVARTTI, Neljännesvuosijulkaisu

2007:01 Kvartti (verkossa, 102 s. ja painettuna, 102 s.)

2007:02 Kvartti (verkossa, 82 s. ja painettuna 82 s.)

2007:03 Quarterly (verkossa, 41 s. ja painettuna, 41 s.)

2007:04 Kvartti (verkossa, 78 s. ja painettuna, 78 s.)

Tilastotietoja Helsingistä 2007

suomen-, ruotsin- ja englanninkieliset versiot (verkossa ja painettuna 22 s.)

Helsingin seudun suunnat

2007:01 Helsingissä kattava pyörätieverkosto (verkossa ja painettuna, 12 s.)

2007:02 Lentomat kustajia eniten Tukholmaan (verkossa ja painettuna, 12 s.)

2007:03 Helsingissä hyvän työpaikan saanti helppoa (verkossa ja painettuna, 12 s.)

2007:04 Helsingin seudun väestönkasvu pohjoismaista keskitasoa (verkossa ja painettuna, 12 s.)

Uutiskirjeet 2007

1/6, 2/6, 3/6, 4/6, 5/6, 6/6 (verkossa)

Organisaatio 31.12.2007

Yhteystiedot

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUS

www.hel2.fi/tietokeskus

KAUPUNGINARKISTO

Eläintarhantie 3 F

PL 5510

00099 Helsingin kaupunki

Puh: (09) 310 1612

Telekopio: (09) 310 43814

KAUPUNKITUTKIMUS • TILASTOT JA TIETOPALVELU • KIRJASTO • HALLINTO

Ympyrätalo

Siltasaarenkatu 18–20, A-porras, 5. krs

PL 5500

00099 Helsingin kaupunki

Puh: (09) 310 1612

Telekopio: (09) 310 36601

Helsingin kaupunki
Tietokeskus